

Zmiany w zakresie prawa spadkowego

Spadki transgraniczne

Marta Knotz

2024

O czym to szkolenie?

- Zmiany w prawie spadkowym wprowadzone nowelą z 28 lipca 2023 r.
- Jak skutecznie odrzucić spadek w imieniu małoletnich, gdy wszystko idzie nie tak?
- Europejskie poświadczenie spadkowe - dla kogo i po co?

Zmiany w prawie spadkowym

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy -
kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw
Dz.U.2023.1615

Zmiany weszły w życie zasadniczo 15.11.2023 roku

Zmiany w prawie spadkowym

– niegodność dziedziczenia

+ Art. 928. [Niegodność dziedziczenia]

+ § 1. Spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli:

- + 1) dopuścił się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy;
- + 2) podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności;
- + 3) umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo świadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego;
- + 4) ⁽⁷⁾ uporczywie uchylał się od wykonywania wobec spadkodawcy obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową;
- + 5) ⁽⁸⁾ uporczywie uchylał się od wykonywania obowiązku pieczy nad spadkodawcą, w szczególności wynikającego z władzy rodzicielskiej, opieki, sprawowania funkcji rodzica zastępczego, małżeńskiego obowiązku wzajemnej pomocy albo obowiązku wzajemnego szacunku i wspierania się rodzica i dziecka.

+ § 2. Spadkobierca niegodny zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Zmiany w prawie spadkowym

– niegodność dziedziczenia

Nowe podstawy niegodności:

1) uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego wobec spadkodawcy:

- uporczywość
- obowiązek alimentacyjny stwierdzony orzeczeniem, ugodą lub inną umową

2) uchylenie się od obowiązku pieczy:

- uporczywość
- szerokie podstawy obowiązku pieczy

Zmiany w prawie spadkowym

– niegodność dziedziczenia

Art. 11.

1. Przepisy art. 928 § 1 pkt 4 i 5 ustawy zmienianej w art. 1 (*Kodeks cywilny*) **stosuje się do zdarzeń stanowiących podstawę uznania za niegodnego dziedziczenia, zaistniałych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy (15.11.2023 r.).**

Zmiany w prawie spadkowym

– ograniczenie kręgu spadkobierców ustawowych

+ Art. 934. [Udział spadkowy dziadków]

- + § 1. W braku zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy; dziedziczą oni w częściach równych.
- + § 2. ⁽⁹⁾ Jeżeli ~~któreś~~ jeżeli którekolwiek z dziadków spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego ~~zstępnym~~. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału spadku między zstępnych spadkodawcy dziećmi w częściach równych.
- + § 2¹. ⁽¹⁰⁾ Jeżeli dziecko któregokolwiek z dziadków spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego dzieciom w częściach równych.
- + § 3. ⁽¹¹⁾ W braku ~~zstępnych~~ dzieci i wnuków tego z dziadków, który nie dożył otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada pozostałym dziadkom w częściach równych.

Zmiany w prawie spadkowym

– ograniczenie kręgu spadkobierców ustawowych

Zmiany w prawie spadkowym

ograniczenie kręgu spadkobierców ustawowych (przepisy intertemporalne)

Art. 11

2. Do spadków otwartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy art. 934 § 2 i 3 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.
3. Przepis art. 934 § 2¹ ustawy zmienianej w art. 1 stosuje się do spadków otwartych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Co do kręgu spadkobierców nowe przepisy stosujemy tylko do spadków otwartych po 15.11.2023 r.

Zmiany w prawie spadkowym

oświadczenia spadkowe w imieniu małoletnich dzieci

+ Art. 101. [Zarząd majątkiem dziecka]

- + § 1. Rodzice obowiązani są sprawować z należytą starannością zarząd majątkiem dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską.
- + § 2. Zarząd sprawowany przez rodziców nie obejmuje zarobku dziecka ani przedmiotów oddanych mu do swobodnego użytku.
- + § 3. ⁽⁷⁾ Rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego albo, w przypadkach wskazanych w art. 640¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, 1429, 1606 i 1615), sądu spadku dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko.

Zmiany w prawie spadkowym

oświadczenia spadkowe w imieniu małoletnich dzieci

- Zezwolenia na złożenie oświadczenia spadkowego w imieniu małoletniego dziecka udziela **sąd spadku** (a nie sąd rodzinny) o ile toczy się postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku (sprawy w toku przed sądem rodzinnym przekazuje się do sądu spadku w razie wszczęcia SNS – art. 640¹ §2 k.p.c.)
- zezwolenia wymagają **tylko oświadczenia o odrzuceniu spadku i przyjęciu spadku wprost**, nie wymaga zezwolenia przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza

Zmiany w prawie spadkowym

oświadczenia spadkowe w imieniu małoletnich dzieci

+ Art. 101. [Zarząd majątkiem dziecka]

+ § 1. Rodzice obowiązani są sprawować z należytą starannością zarząd majątkiem dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską.

+ § 2. Zarząd sprawowany przez rodziców nie obejmuje zarobku dziecka ani przedmiotów oddanych mu do swobodnego użytku.

+ § 3. ⁽⁷⁾ Rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego albo, w przypadkach wskazanych w art. 640¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, 1429, 1606 i 1615), sądu spadku dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko.

+ § 4. ⁽⁸⁾ Jeżeli dziecko jest powołane do dziedziczenia wskutek uprzedniego odrzucenia spadku przez rodzica, to czynność polegająca na odrzuceniu spadku w imieniu dziecka przez rodzica, któremu w tym zakresie przysługuje władza rodzicielska, gdy jest dokonywana za zgodą drugiego z rodziców, któremu również w tym zakresie przysługuje władza rodzicielska, albo gdy jest dokonywana wspólnie, nie wymaga zezwolenia sądu opiekuńczego albo, w przypadkach wskazanych w art. 640¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, sądu spadku - jeżeli spadek odrzucają inni zstępni rodziców tego dziecka. W braku porozumienia rodziców stosuje się przepis § 3.

Zmiany w prawie spadkowym

oświadczenia spadkowe w imieniu małoletnich dzieci

Brak wymogu zezwolenia na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego dziecka

Warunki:

- uprzednie odrzucenie spadku przez rodzica
- zgoda drugiego z rodziców na odrzucenie spadku (o ile posiada władzę rodzicielską w tym zakresie)
- spadek odrzuca też rodzeństwo małoletniego

Zmiany w prawie spadkowym

oświadczenia spadkowe w imieniu małoletnich dzieci

Zezwolenie na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego dziecka będzie wymagane:

- rodzic dziecka który byłby spadkobiercą nie żyje lub nie dziedziczy,
- brak zgody drugiego z rodziców/brak kontaktu z drugim rodzicem
- spadku nie odrzuciło (jeszcze) dorosłe rodzeństwo małoletniego
- oświadczenie składa opiekun

Oświadczenie spadkowe w imieniu małoletniego dziecka

..... (imię i nazwisko rodzica)
świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia
w imieniu małoletniego syna/córki (imię i nazwisko dziecka)
w stosunku do którego/której przysługuje mi pełnia władzy rodzicielskiej / przysługuje mi
ograniczona władza rodzicielska w zakresie
za zgodą drugiego z rodziców (imię i nazwisko)
za zezwoleniem Sądu
wobec odrzucenia przez mnie spadku po w dniu przed
oraz wobec odrzucenia spadku przez rodzeństwo małoletniego ...
to jest w dniu przed
**oświadczam, iż odrzucam / przyjmuję wprost / przyjmuję z dobrodziejstwem
inwentarza w imieniu małoletniego / małoletniej spadek po**
..... (imię i nazwisko spadkodawcy)
zmarłym (data i miejsce zgonu)
ostatnio zwykle przebywającym w
przypadający małoletniemu/małoletniej na podstawie ustawy jak i ewentualnego
testamentu.

Zgodnie z moją wiedzą do kręgu spadkobierców ustawowych zmarłego należą:

-
-

Zgodnie z moją wiedzą:

- spadkodawca nie pozostawił testamentu
- spadkodawca pozostawił testament, który znajduje się

Zmiany w prawie spadkowym

oświadczenia spadkowe w imieniu małoletnich dzieci

Złożenie oświadczenie przez rodzica o odrzucenie spadku w imieniu małoletniego bez zezwolenia wymaga:

- złożenia oświadczenia co do władzy rodzicielskiej, w razie pozbawienia władzy rodzicielskiej/ograniczenia drugiego rodzica – należy dostarczyć orzeczenie sądu w tym zakresie,
- złożenia oświadczenia o zgodzie drugiego z rodziców,
- wykazania odrzucenia spadku przez rodzica i rodzeństwo.

Oświadczenia składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Oświadczenie może być złożone przed sądem spadku lub notariuszem.

Zmiany w prawie spadkowym

oświadczenia spadkowe w imieniu małoletnich dzieci (przepisy intertemporalne)

Art. 12. 2. Do spadków otwartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepis art. 101 § 4 ustawy zmienianej w art. 2 (*k.r.io.*), jeżeli termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku nie upłynął przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Do oświadczeń, o których mowa w art. 640 § 1 ustawy zmienianej w art. 3 (*k.p.c.*), składanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz do zawiadomień, o których mowa w art. 652 ustawy zmienianej w art. 3 (*k.p.c.*), dokonywanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 3 (*k.p.c.*) w brzmieniu dotychczasowym.

Zmiany w prawie spadkowym

ograniczenie kręgu uczestników postępowania spadkowego

+ Art. 669. ⁽⁵⁶⁾ [Rozprawa]

Sąd spadku wydaje postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po przeprowadzeniu rozprawy, na którą wzywa wnioskodawcę oraz osoby mogące wchodzić w rachubę jako spadkobiercy **ustawowi i testamentowi** i jako spadkobiercy **ustawowi zgodnie z kolejnością dziedziczenia**. Spośród spadkobierców **ustawowych wzywa się małżonka, zstępnych, osoby pozostające w stosunku przysposobienia, rodziców i rodzeństwo**. Pozostałych spadkobierców **ustawowych wzywa się, jeżeli są sądowi znani**.

+ Art. 670. [Badanie z urzędu]

- + § 1. ⁽⁵⁷⁾ Sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą **testamentowym oraz spadkobiercą ustawowym**, o którym mowa w art. 669 zdanie **drugie**. W szczególności bada, czy spadkodawca pozostawił testament, oraz wzywa do złożenia testamentu osobę, co do której będzie uprawdopodobnione, że testament u niej się znajduje. Jeżeli testament zostanie złożony, sąd dokona jego otwarcia i ogłoszenia.
- + § 2. Sąd spadku ustala, czy w skład spadku wchodzi przedsiębiorstwo w spadku objęte zarządzeniem sukcesyjnym.

Zmiany w prawie spadkowym

ograniczenie kręgu uczestników postępowania spadkowego

Zmiany w prawie spadkowym

ograniczenie kręgu uczestników postępowania spadkowego
(przepisy intertemporalne)

Art. 12. 1. Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustaw zmienianych w (...) art. 3 (*k.p.c.*), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Ograniczenia co do kręgu uczestników stosujemy również do spadków otwartych przed 15.11.2023 r. i do spraw w toku.

Zmiany w prawie spadkowym

bieg terminów składania oświadczeń spadkowych

Dotychczasowy stan prawny:

Brak regulacji dot. biegu terminu na złożenie oświadczenia spadkowego w przypadku:

- złożenia wniosku do sądu o przyjęcie oświadczenia spadkowego
- złożenia do sądu wniosku o zezwolenie na złożenie oświadczenia w imieniu małoletniego

Orzecznictwo wypracowało powszechnie przyjętą w sądach praktykę:

- II CSK 416/16 *Dla zachowania terminu objętego art. 1015 § 1 k.c. nie ma znaczenia rozpoznanie przez sąd wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po jego upływie, jeżeli żądanie odebrania oświadczenia wysunięte zostało we wniosku złożonym przed upływem tego terminu.*
- I CSK 329/13 *Po złożeniu wniosku do sądu opiekuńczego, termin do odrzucenia spadku, ulega zawieszeniu na czas trwania postępowania przed sądem opiekuńczym.*
- III CSK 329/15 *Po uprawomocnieniu się postanowienia o udzieleniu zezwolenia przedstawiciel ustawowy małoletniego powinien złożyć to oświadczenie bezzwłocznie.*

Zmiany w prawie spadkowym

bieg terminów składania oświadczeń spadkowych

- + **Art. 1015. [Termin do złożenia oświadczenia]**
- + § 1. Oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania.
- + § 1¹. ⁽¹²⁾ Do zachowania terminu, o którym mowa w § 1, wystarcza złożenie przed jego upływem wniosku do sądu o odebranie oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku.
- + § 1². ⁽¹³⁾ Jeżeli złożenie oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zezwolenia sądu, bieg terminu do złożenia oświadczenia ulega zawieszeniu na czas trwania postępowania sądowego w tym przedmiocie.
- + § 2. Brak oświadczenia spadkobiercy w terminie określonym w § 1 jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Zmiany w prawie spadkowym

bieg terminów składania oświadczeń spadkowych
(przepisy intertemporalne)

Art. 11. 4. Jeżeli termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku albo o uchyleniu się od skutków prawnych tego oświadczenia nie upłynął przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy art. 1015 § 1¹ i 1² oraz art. 1019 § 1 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 1.

Zmienione przepisy o biegu terminów stosujemy do spraw gdzie termin oświadczenia spadkowego nie upłynął do 15.11.2023 r.

Skutki przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza w praktyce

Art. 1015. § 2 k.c.

Brak oświadczenia spadkobiercy w terminie określonym w § 1 jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Art. 1031 k.c.

§ 1. W razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia.

§ 2. W razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku.

- ✓ pozostawienie przez zmarłego starej kanapy i telewizora = odpow. za długi do wartości tych rzeczy
- ✓ koszty spraw sądowych mogą obciążać spadkobiercę (ograniczenie odp. nie ma zastosow. do kosztów)

Uchylenie się od skutków braku złożenia oświadczenia spadkowego w praktyce

Art. 1019. § 2. Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu.

§ 3. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Duża liberalizacja orzecznictwa - błędem w rozumieniu przepisu jest:

- nieznanostwo składu spadku III CZP 110/17,
- błąd co do prawa III CSK 210/15, II CSK 171/12

Zmiany w prawie spadkowym zachowek

Zmiany wprowadzone ustawą z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej

- **Art. 997¹. (39) [Odroczenie terminu płatności, rozłożenie na raty, obniżenie zachowku]**
- **§ 1.** Obowiązany do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku może żądać odroczenia terminu jego płatności, rozłożenia go na raty, a w wyjątkowych przypadkach - jego obniżenia, przy uwzględnieniu sytuacji osobistej i majątkowej uprawnionego do zachowku oraz obowiązanego do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku.
- **§ 2.** W przypadku rozłożenia na raty roszczenia z tytułu zachowku terminy ich uiszczenia nie mogą przekraczać łącznie pięciu lat. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie sąd, na wniosek zobowiązanego, może odroczyć termin zapłaty rat już wymagalnych lub przedłużyć termin, o którym mowa w zdaniu pierwszym. Zmieniony termin nie może być dłuższy niż dziesięć lat.
- **§ 3.** W razie ustania okoliczności uzasadniających obniżenie zachowku obowiązanemu z tytułu zachowku na wniosek osoby uprawnionej do zachowku zwraca uprawnionemu do zachowku sumę pieniężną, o którą obniżono zachowek. Zwrotu sumy pieniężnej nie można żądać po upływie pięciu lat od dnia obniżenia zachowku.

Zmiany w prawie spadkowym zachowek

+ Art. 1048. ⁽⁴⁷⁾ [Umowa o zrzeczenie się dziedziczenia]

Spadkobierca ustawowy może przez umowę z przyszłym spadkodawcą zrzec się dziedziczenia po nim. Umowa taka powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

- + § 1. Spadkobierca ustawowy może przez umowę z przyszłym spadkodawcą zrzec się dziedziczenia po nim. Umowa taka powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.
- + § 2. Zrzeczenie się dziedziczenia może być ograniczone do zrzeczenia się tylko prawa do zachowku w całości lub w części.
- + § 3. Zrzeczenie się dziedziczenia na korzyść innej osoby uważa się w razie wątpliwości za zrzeczenie się pod warunkiem, że ta osoba będzie dziedziczyć.

+ Art. 1049. [Skutki umowy o zrzeczenie]

- + § 1. Zrzeczenie się dziedziczenia obejmuje również zstępnych zrzekającego się, chyba że umówiono się inaczej.
- + § 2. Zrzekający się oraz jego zstępni, których obejmuje zrzeczenie się dziedziczenia, zostają wyłączeni od dziedziczenia, tak jakby nie dożyli otwarcia spadku.

Europejskie prawo spadkowe

Europejskie prawo spadkowe

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr **650/2012** w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego

- ma zastosowanie do dziedziczenia po osobach, które zmarły w dniu lub po dniu 17 sierpnia 2015 r.
- nie ma zastosowania w Danii i Irlandii

Europejskie prawo spadkowe

Jurysdykcja

Jurysdykcja – art. 4

Sądy państwa członkowskiego, w którym zmarły miał swoje **miejsce zwykłego pobytu** w chwili śmierci, mają jurysdykcję do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku.

Jurysdykcja dodatkowa – art. 10 **POZA UE**

1. W przypadku gdy miejsce zwykłego pobytu zmarłego w chwili jego śmierci nie znajduje się w państwie członkowskim, sądy państwa członkowskiego, w którym znajdują się składniki majątku spadkowego, pomimo tego mają jurysdykcję do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku, jeżeli:

a) zmarły miał w chwili śmierci obywatelstwo tego państwa członkowskiego lub w przypadku, gdy nie zachodzi ta okoliczność;

b) zmarły miał wcześniej miejsce zwykłego pobytu w tym państwie członkowskim, pod warunkiem że do chwili wniesienia sprawy do sądu upłynęło nie więcej niż pięć lat od chwili zmiany tego miejsca zwykłego pobytu.

2. W przypadku gdy żaden sąd w państwie członkowskim nie ma jurysdykcji na podstawie ust. 1, sądy państwa członkowskiego, w którym znajdują się składniki majątku spadkowego, pomimo tego mają jurysdykcję do orzekania w sprawach dotyczących tych składników majątku.

Art. 10 ma też zastosowanie do Irlandii i Danii C-645/20

Europejskie prawo spadkowe

Prawo właściwe

Artykuł 21

Jeżeli przepisy niniejszego rozporządzenia nie stanowią inaczej, prawem właściwym dla ogółu spraw dotyczących spadku jest prawo państwa, w którym zmarły miał **miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci.**

Art. 17.1

W przypadku gdy do sądów różnych państw członkowskich wniesiono **sprawy o to samo roszczenie** między tymi samymi stronami, sąd, do którego wniesiono sprawę później, z urzędu zawiesza postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę.

2. Jeżeli stwierdzona zostanie jurysdykcja sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę, sąd, do którego wniesiono sprawę później, stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego sądu.

Zamiast teorii...

Jan Kowalski zamieszkujący obecnie w Szwecji, posiadający majątek i rodzinę w Polsce przychodzi do Państwa kancelarii w celu uzyskania porady dotyczącej spadkobrania po nim, sporządzenia testamentu. Klient chciałby, by ewentualne sprawy spadkowe po nim toczyły się w Polsce, na prawie polskim (istotna różnica w kręgu spadkobierców).

Czy jest to możliwe?

Art. 5 – wybór prawa polskiego (TSUE C-80/19)

- ale wybór jest ograniczony do prawa państwa, którego obywatelstwo się posiada
- spadkobiercy muszą się zgodzić na polską jurysdykcję

Transgraniczne oświadczenia spadkowe

Zamiast teorii...

- Sprawa o SNS toczy się w SR w Koszalinie, po spadkodawcy zmarłym w Bobolicach w 2020 roku. Żona, dzieci, wnuki i brat zmarłego odrzuciły spadek.
- Bratanek zmarłego mieszka w Wielkiej Brytanii wraz z dwojgiem małoletnich dzieci. Informuje sąd spadku w piśmie, iż odrzuca spadek w imieniu własnym i dzieci. Zostaje pouczone, że musi to zrobić osobiście na rozprawie, bądź u notariusza lub konsula. Przyjeżdża do Koszalina na rozprawę, gdzie dowiaduje się, iż odrzucenie spadku w imieniu małol. dzieci wymaga zgody sądu rodzinnego.
- Składa taki wniosek pocztą, sprawa zostaje przekazana do Warszawy, bo wnioskodawcy nie mają miejsca zamieszkania w Polsce.
- Sąd warszawski odrzuca wniosek stwierdzając brak jurysdykcji i odsyła wnioskodawców do sądu angielskiego jako właściwego.
- Po 2 latach od rozprawy sąd angielski prawomocnie odmawia uwzględnienia wniosku z uwagi na brak podstawy prawnej.

Różne statuty jednej sprawy

Statut spadku

Statut formy

Statut
władzy
rodzicielskiej

Statut formy w UE i poza UE

Art. 28 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr **650/2012**

Zakres stosowania rozporządzenia w części dot. prawa właściwego jest rozszerzony przez art. **66a Prawa prywatnego międzynarodowego** na wszystkie inne państwa (poza tymi, z którymi mamy zawarte umowy dwustronne)

Prawo to badamy na chwilę złożenia oświadczenia spadkowego, bez względu na to kiedy nastąpiła śmierć spadkodawcy.

Statut formy

Zgodnie z art. 28 rozporządzenia spadkowego oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jest **ważne pod względem formy**, w przypadku gdy odpowiada ono wymogom:

- prawa właściwego dla dziedziczenia zgodnie z art. 21 lub 22 (generalnie prawo państwa, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci lub, które spadkodawca wybrał jako właściwe);
- **lub prawa państwa, w którym osoba składająca oświadczenie ma miejsce zwykłego pobytu.**

Statut formy

Obowiązkiem polskiego sądu spadku jest więc przyjęcie za skuteczne oświadczenia spadkowego złożonego przez osobę mają miejsce zwykłego pobytu poza Polską w formie dopuszczalnej w prawie miejsca jej zwykłego pobytu **C-617/20**

Brak szczególnej formy odrzucenia spadku

Wiele państw, zwłaszcza z systemem *common law* nie przewiduje instytucji odrzucenia spadku, a więc nie reguluje kwestii formy takiego oświadczenia. Oznacza to, iż żadna szczególna forma tego oświadczenia nie jest wymagana.

forma pisemna lub ustna jest dopuszczalna

- ✓ Sytuacja ta będzie miała zastosowanie w przypadku: spadkobierców mających zwykłe miejsce pobytu min. w: Anglii, Walii, USA (za wyjątkiem stanu Luizjana), Kanadzie (za wyjątkiem Quebecu), Nowej Zelandii, RPA

Prawo Anglii i Walii

- *Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego (...)*

Osobiści przedstawiciele spadkodawcy są odpowiedzialni za ustalenie i zgromadzenie składników majątku spadkowego, spłatę długów zmarłego(...) oraz dokonanie podziału reszty spadkowej między spadkobierców zgodnie z testamentem lub zasadami dziedziczenia beztestamentowego.

- *Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?*

Nie. Długi obciążają majątek zmarłego.

Źródło: [https://e-justice.europa.eu/166/PL/succession?ENGLAND AND WALES&member=1](https://e-justice.europa.eu/166/PL/succession?ENGLAND_AND_WALES&member=1)

Jak ustalić treść prawa obcego

UE:

<https://e-justice.europa.eu/517/PL/inheritance>

Praktyczne informacje dotyczące ustalania tekstu prawa obcego - Forum Współpracy Sędziów:

<https://forumfws.eu/obrot-zagraniczny/ustalanie-tekstu-prawa-obcego/>

Statut formy

Statut formy **reguluje**:

- sposób utrwalenia oświadczenia (ustnie, pisemnie, z udziałem świadka) oraz
- przed kim oświadczenie takie może być złożone (sąd, notariusz, urzędnik)

Nie reguluje natomiast:

- ✓ treści
 - ✓ terminu złożenia oświadczenia spadkowego
- które podlegają statutowi spadkowemu

Zamiast teorii...

- Spadkodawca mieszkał w Polsce, tu zmarł, nie toczy się sprawa o SNS, wszyscy spadkobiercy kolejno składają oświadczenia o odrzuceniu spadku.
- Dalszy spadkobierca mieszka w Niemczech, gdzie prawo krajowe również wymaga kwalifikowanej formy oświadczenia spadkowego:

Spadek odrzuca się poprzez złożenie oświadczenia wobec sądu spadku; oświadczenie to należy złożyć do protokołu sądu spadku lub w formie dokumentu poświadczonego przez notariusza w terminie 6 tygodni od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o otrzymaniu spadku

- Spadkobierca składa oświadczenie do protokołu przed sądem niemieckim w terminie 5 miesięcy i nie informuje o tym polskiego sądu spadku.
- Rok później zostaje wszczęta przez wierzyciela sprawa o SNS, spadkobierca z Niemiec oświadcza, iż odrzucił spadek i załącza wyciąg z niemieckiego protokołu.
- Czy odrzucenie jest skuteczne?

Statut formy

Sąd europejski, który nie ma jurysdykcji w sprawie spadkowej, posiada jurysdykcję do przyjęcia oświadczenia spadkowego od osoby, która ma miejsce zwykłego pobytu w tym państwie (art. 13 rozporządzenia 650/2012).

Oświadczenie takie będzie skuteczne w państwie sądu spadku z uwzględnieniem terminu, w którym zostało złożone w sądzie ich miejsca pobytu, bez względu na termin przekazania tego oświadczenia do sądu spadku (wyrok TSUE C-617/20).

Statut formy

To samo dotyczy obywatela Niemiec mieszkającego w Polsce, może on przed polskim sądem/notariuszem przyjąć/odrzuć spadek po rodzicach mieszkających w Niemczech, ale w terminie określonym przez prawo niemieckie.

Forma transgranicznych oświadczeń spadkowych przed polskim sądem spadku

Oświadczenia składane od 17.08.2015 roku	Osoby składające oświadczenie spadkowe mające zwykły pobyt w UE (poza Danią i Irlandią)	<u>Podstawa prawna dla oceny formy oświadczenia:</u> art. 28 rozp. 650/2012	Oświadczenie może być złożone w formie określonej przez prawo polskie lub w formie wymaganej przez prawo miejsca zwykłego pobytu
	Osoby składające oświadczenie spadkowe mające zwykły pobyt w Danii, Irlandii i państwach pozaunijnych	<u>Podstawa prawna dla oceny formy oświadczenia:</u> art. 66 a p.p.m. w zw. z art. 28 rozp. 650/2012	Oświadczenie może być złożone w formie określonej przez prawo polskie lub w formie wymaganej przez prawo miejsca zwykłego pobytu
	Osoby składające oświadczenie spadkowe mające zwykły pobyt w państwach, z którymi Polska zawarła umowy dwustronne regulujące formę oświadczeń woli inaczej (nie dot. państw UE)	<u>Podstawa prawna dla oceny formy oświadczenia:</u> zapisy umowy dwustronnej regulujące formę oświadczeń woli	Zgodnie z treścią umowy

Wyszukiwarka umów dwustronnych:

<https://traktaty.msz.gov.pl/>

Odrzucenie spadku w imieniu małoletniego dziecka

Statut stosunków między rodzicami a dzieckiem:

- ✓ kto może reprezentować dziecko i
- ✓ czy złożenie oświadczenia wymaga zgody sądu

Statut stosunków między rodzicami a dzieckiem

Statutu tego nie reguluje prawo właściwe dla dziedziczenia (statut spadku), lecz normy kolizyjne dla odpowiedzialności rodzicielskiej (post. SN z 15.07.2005 r., IV CK 20/05).

Prawo to badamy na chwilę złożenia oświadczenia spadkowego, bez względu na to kiedy nastąpiła śmierć spadkodawcy.

Statut stosunków między rodzicami a dzieckiem

Konwencja haska z 1996 roku o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci

Stronami tej konwencji są 52 państwa, a jej stosowanie (w zakresie prawa właściwego) w Polsce jest jeszcze rozszerzone przez art. 56 ust. 1 p.p.m. – na wszystkie inne państwa, poza takimi, z którymi mamy zawarte umowy dwustronne regulujące tę kwestię inaczej.

Przepisy tej Konwencji o prawie właściwym będą miały również zastosowanie do małoletnich mających zwykły pobyt w państwach Unii Europejskiej.

Statut stosunków między rodzicami a dzieckiem

Artykuł 17

Wykonywanie odpowiedzialności rodzicielskiej podlega prawu państwa zwykłego pobytu dziecka. W razie zmiany zwykłego pobytu dziecka, podlega prawu państwa nowego zwykłego pobytu.

Statut stosunków między rodzicami a dzieckiem

W praktyce oznaczać to będzie wielokrotnie, iż zgoda sądu na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego nie będzie wymagana (np. w przypadku dzieci mających zwykły pobyt w krajach z systemem *common law*, w Szwajcarii, w Niemczech - gdy dziecko powołane jest do dziedziczenia w wyniku odrzucenia spadku przez reprezentującego go rodzica).

Statut stosunków między rodzicami a dzieckiem

W przypadku umów dwustronnych mają one zasadniczo pierwszeństwo przed konwencją zgodnie z jej art. 52 (chyba, że państwa inaczej postanowiły) i w takim przypadku należy każdorazowo zbadać treść umowy dwustronnej dla określenia prawa właściwego do wykonywania władzy rodzicielskiej (np. z przypadku Ukrainy, Białorusi, Kuby, Wietnamu – właściwe będzie prawo państwa, którego obywatelem jest dziecko).

Uwagi dotyczące wyłącznie małoletnich ze zwykłym pobylem w UE:

Art. 16 rozporządzenia 2019/1111

Jeżeli ważność czynności prawnej, która została lub ma zostać dokonana w imieniu dziecka w postępowaniu spadkowym toczącym się przed sądem państwa członkowskiego, wymaga zezwolenia lub zatwierdzenia ze strony sądu, sąd w tym państwie członkowskim może podjąć decyzję, czy zezwolić na tę czynność prawną lub zatwierdzić taką czynność, nawet jeżeli nie ma on jurysdykcji na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Sąd polski (cywilny lub rodzinny) ma obecnie jurysdykcję do zezwolenia na odrzucenie spadku, jeżeli toczy się sprawa o sns

Uwagi dotyczące wyłącznie małoletnich ze zwykłym pobytom w UE:

Do obowiązków sądu spadku należało więc będzie zbadanie czy w świetle prawa miejsca zwykłego pobytu małoletniego wymagana jest zgoda sądu na odrzucenie spadku.

Do rodzica natomiast należy wybór czy o wymaganą zgodę wystąpi w sądzie miejsca zamieszkania czy w sądzie polskim (oba sądy będą posiadały jurysdykcję).

Zgoda uzyskana w państwie UE nie wymaga legalizacji, nie wymaga procedury uznania na terenie Polski, a jedynie opatrzenia zaświadczeniem stanowiącym załącznik do rozporządzenia 2019/1111 (art. 43 tego rozporządzenia).

**Przepisy regulujące kwestię składania oświadczeń spadkowych w imieniu małoletnich dzieci
mających miejsce pobytu poza Polską, w przypadku gdy sąd polski jest sądem spadku**

	Sąd spadku:	Sąd rodzinny:
	Prawo właściwe dla oceny, kto reprezentuje dziecko i czy wymagana jest zgoda sądu rodzinnego na odrzucenie spadku:	Czy polski sąd rodzinny ma jurysdykcję do orzeczenia w przedmiocie zezwolenia na odrzucenie spadku i na jakim prawie orzeka:
Małoletni mający miejsce zwykłego pobytu w państwach stronach umów dwustronnych regulujących kwestie władzy rodzicielskiej	zapisy umowy dwustronnej regulujące prawo właściwe dla władzy rodzicielskiej Rosja, Ukraina, Białoruś, Kuba, Wietnam	zapisy umowy dwustronnej regulujące jurysdykcję i prawo właściwe w sprawach władzy rodzicielskiej
Małoletni mający miejsce zwykłego pobytu w UE (z wyj Danii)	- prawo państwa zwykłego pobytu dziecka – zgodnie z art. 17 Konwencji z 1996 r. O ile prawo miejsca pobytu dziecka nie wymaga zezwolenia sądu rodzinnego na odrzucenie spadku – sąd spadku nie może tego zezwolenia wymagać, oświadczenie bez zezwolenia jest skuteczne Np. Portugalia wymaga zgody sądu na odrzucenie spadku – można wystąpić do sądu portugalskiego lub polskiego	- polski sąd rodzinny ma jurysdykcję na podstawie art. 16 ust. 3 rozp. 2019/1111 - stosuje jako właściwe prawo polskie na podstawie art. 15 Konwencji z 1996 r. Jeżeli prawo miejsca pobytu dziecka nie wymaga zezwolenia sądu rodzinnego na odrzucenie spadku, a polski sąd jest sądem spadku, sąd rodzinny nie odrzuca wniosku o zezwolenie, orzeka na polskim prawie i ocenia zasadność wniosku.

<p>Małoletni mający miejsce zwykłego pobytu w państwach stronach Konwencji z 1996 r. (w tym w Danii, lecz z wyłączeniem innych państw UE)</p>	<p>- prawo państwa zwykłego pobytu dziecka – zgodnie z art. 17 Konwencji z 1996 r.</p> <p>O ile prawo miejsca pobytu dziecka nie wymaga zezwolenia sądu rodzinnego na odrzucenie spadku – sąd spadku nie może tego zezwolenia wymagać, oświadczenie bez zezwolenia jest skuteczne.</p> <p>O ile zgoda sądu jest wymagana – nie należy zobowiązywać strony do przedłożenia zezwolenia polskiego sądu rodzinnego na odrzucenie spadku (polski sąd rodzinny nie posiada tu jurysdykcji)</p>	<p>- polski sąd rodzinny nie ma jurysdykcji, jurysdykcję posiada tylko sąd miejsca zwykłego pobytu dziecka na podstawie art. 5 Konwencji z 1996 r. i stosuje swoje prawo na podstawie art. 15 Konwencji z 1996 r. (nie dotyczy sytuacji uprowadzenia dziecka regulowanej odrębnie)</p>
<p>Pozostałe państwa</p>	<p>- prawo państwa zwykłego pobytu dziecka – zgodnie z art. 17 Konwencji z 1996 r. w zw. z art. 56 ust. 1 p.p.m (bez względu na to czy państwo pobytu dziecka jest stroną Konwencji)</p> <p>o ile prawo miejsca pobytu dziecka nie wymaga zezwolenia sądu rodzinnego na odrzucenie spadku – sąd spadku nie może tego zezwolenia wymagać, oświadczenie bez zezwolenia jest skuteczne</p> <p>np. Egipt</p>	<p>- polski sąd rodzinny posiada jurysdykcję o ile wnioskodawca i dziecko są obywatelami polskimi – na podstawie art. 1106³ k.p.c.</p> <p>- prawem właściwym jest prawo państwa zwykłego pobytu dziecka na podstawie art. 17 Konwencji z 1996 r. w zw. z art. 56 ust. 1 p.p.m</p>

Wykaz państw stron Konwencji z 1996 r:

<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=70>

Europejskie poświadczenie spadkowe

Europejskie poświadczenie spadkowe

Europejskie poświadczenie spadkowe jest dokumentem, który umożliwia spadkobiercom i zapisobiercom, udowodnienie swojego statusu i wykonywanie swoich praw w innych państwach członkowskich UE.

równoważne stwierdzeniu nabycia spadku, aktowi poświadczenia dziedziczenia

Zamiast teorii...

- Jan Paszkowski kupił do remontu dom w Toskanii i planował tam zamieszkać, lecz zmarł przed swoją przeprowadzką. Przed śmiercią sporządził testament, w którym do spadku powołał swoją partnerkę.
- Spadkobierczyni złożyła w polskim sądzie wniosek o SNS, lecz postępowanie trwa już 2 lata, gdyż trwa poszukiwanie spadkobierców ustawowych zmarłego (dzieci zmarłego rodzeństwa spadkodawcy, rozsianych po całym świecie).
- W tym czasie pogarsza się stan nieremontowanego domu w Toskanii, partnerka nie posiada środków na jego wykończenie, opłacenie dotychczasowych prac, nie może wypłacić zgromadzonych na ten cel wspólnych środków partnerów, znajdujących się na rachunku bankowym spadkodawcy.

Pomocne będzie EPS.

Zamiast teorii...

- Jan Paszkowski postanowił na emeryturze nająć dom w Toskanii i tam mieszkał przez kilka lat przed śmiercią. W Polsce mieszkają jego dzieci, tutaj też pozostawił nieruchomości i środki na rachunku bankowym.
- Notariusz odmówił wydania APD po zmarłym z uwagi na brak polskiej jurysdykcji. Również polski sąd odrzucił wniosek o SNS.
- Czy spadkobiercy muszą przeprowadzić sprawę spadkową we Włoszech?

Pomocne będzie EPS.

Zamiast teorii...

- Jan Paszkowski wraz z partnerem na emeryturze mieszkali w Niderlandach. Jan Paszkowski zmarł w Niderlandach nie pozostawiając testamentu. Pozostawił w Polsce nieruchomość. Partner zmarłego uzyskał w Niderlandach SNS po nim na swoją rzecz.
- Bracia Jana Paszkowskiego, nigdy nie akceptujący jego związku, złożyli wniosek o odmowę uznania w Polsce holenderskiego SNS z uwagi na klauzulę *ordre public*. Uniemożliwia to przepisanie w księgach wieczystych nieruchomości na rzecz partnera.

Pomocne będzie EPS.

Różnice między SNS a EPS

- ✓ uproszczona procedura oparta na rozporządzeniu 650/2012, formularzach, umożliwiającą szybkie i proste uzyskanie poświadczenie dziedziczenia za granicą
- ✓ we wniosku o EPS należy podać tylko informacje posiadane przez wnioskodawcę i o ile są one niezbędne
- ✓ brak możliwości odmowy uznania EPS (również w oparciu o przesłankę *ordre public*)

Europejskie poświadczenie spadkowe

Musi być wykorzystane w innym państwie członkowskim niż państwo wydania (art. 62)

Europejskie poświadczenie spadkowe

JURYSDYKCJA

EPS wydaje sąd państwa członkowskiego, w którym zmarły miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci

- czas trwania i regularność pobytu zmarłego w danym państwie;
- warunki i powody pobytu zmarłego w danym państwie;
- państwo, w którym odbywa się życie rodzinne i społeczne zmarłego;
- państwo, w którym zmarły posiadał większość swoich składników majątku;
- obywatelstwo zmarłego

Wydanie EPS

PRAWO WŁAŚCIWE

prawem właściwym dla dziedziczenia jest prawo państwa, w którym zmarły posiadał **miejsce zwykłego pobytu** w chwili śmierci, chyba, że spadkodawca dokonał wyboru prawa państwa swojego obywatelstwa

Wniosek o EPS

Formularz wniosku o EPS (formularz IV):

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32014R1329>

<https://e-justice.europa.eu/380/PL/succession>

W polskiej procedurze – od wydania EPS przysługuje zażalenie nie apelacja, brak skargi kasacyjnej, opłata 300 zł.

Art. 1142¹⁻⁷ k.p.c.

Podlega wpisowi do rejestru spadkowego.

EPS

C-301/20

Artykuł 65 ust. 1 rozporządzenia nr 650/2012 w związku z art. 69 ust. 3 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że europejskie poświadczenie spadkowe rodzi skutki wobec wszystkich osób, które są w nim imiennie wymienione, nawet jeśli same nie wystąpiły one o jego wydanie.

Wniosek o EPS

Wyszukiwarka organów wydających EPS we wszystkich państwach UE:

<https://e-justice.europa.eu/380/PL/succession>

(jako typ kompetencji wybieramy „właściwy organ”)

Wydanie EPS

Wniosek powinien zawierać informacje wskazane w art. 65 rozp. 650/2012, **o ile wnioskodawca posiada te informacje i o ile są one niezbędne**, aby organ wydający mógł poświadczyć okoliczności, o których poświadczenie ubiega się wnioskodawca.

Do wniosku dołącza się wszelkie stosowne dokumenty w oryginale albo ich uwierzytelnione odpisy.

Organ wydający podejmuje wszelkie niezbędne kroki, by poinformować uprawnionych o wniosku o wydanie poświadczenia. W razie potrzeby, w celu ustalenia okoliczności, które mają być poświadczone, może przesłuchać uczestników, świadków, zamieścić ogłoszenia publiczne.

Europejskie poświadczenie spadkowe

- ✓ EPS ważne jest bezterminowo
- ✓ każdemu zainteresowanemu można wydać odpis EPS
- ✓ odpisy ważne są 6 miesięcy, ważność odpisu może być przedłużona
- ✓ po upływie 6 miesięcy można wystąpić o kolejny odpis ważny 6 miesięcy

Europejskie poświadczenie spadkowe

Ochrona osób trzecich

Domniemywa się, że każda osoba, która działając na podstawie informacji poświadczonych w poświadczeniu, dokona płatności lub która przekaże przedmioty osobie wskazanej w poświadczeniu jako osoba uprawniona do przyjęcia płatności lub przedmiotów, dokonała czynności prawnej z osobą uprawnioną do przyjęcia płatności lub przedmiotów, chyba że osoba ta wie, że treść poświadczenia jest nieprawidłowa lub nie jest świadoma tej nieprawidłowości z powodu rażącego niedbalstwa (art. 69)

Europejskie poświadczenie spadkowe

Na wniosek każdego zainteresowanego oraz z urzędu sąd może EPS:

- sprostować
- zmienić
- uchylić

informując wszystkich zainteresowanych

Polskie SNS za granicą

- ✓ Orzeczenia spadkowe i APD są uznawane w całej UE (poza Danią i Irlandią), o ile dotyczą osób zmarłych po 16.08.2015 r.
- ✓ Można wystąpić do sądu/notariusza o wydanie zaświadczenia wyjaśniającego skutki dziedziczenia w danym prawie
- ✓ Dostosowanie praw rzeczowych
https://e-justice.europa.eu/486/PL/adapting_rights_in_rem
- ✓ Ograniczenia dziedziczenia w państwach UE
https://e-justice.europa.eu/487/PL/restrictions_on_successions_special_rules

Legalizacja zagranicznych dokumentów

Standesamt

Registernummer

Ort, Tag der Eheschließung

1. (Ehemann, Ehefrau, Ehepartner)¹

Familienname vor der Ehe

Geburtsname vor der Ehe

Vorname(n) vor der Ehe

Ort, Tag der Geburt

Religion²Familienname in der Ehe³Geburtsname in der Ehe³Vorname(n) in der Ehe³2. (Ehefrau, Ehemann, Ehepartner)¹

Familienname vor der Ehe

Geburtsname vor der Ehe

Vorname(n) vor der Ehe

Ort, Tag der Geburt

Religion²Familienname in der Ehe³Geburtsname in der Ehe³Vorname(n) in der Ehe³Weitere Angaben aus dem Register⁴

Ort, Tag

Siegel

Urkundsperson

(Name in Druckbuchstaben, Funktionsbezeichnung)

Geburtsortangabe Zu 1.

Zu 2.

¹ Jeweilige familiäre oder andere Bezeichnung gemäß Ehegesetz.² Laibstet erscheint nur, wenn es der Beskundungswahrscheinlichkeit entspricht.³ Nach der Auflösung der Ehe werden die Wörter „in der Ehe“ durch die Wörter „nach Eheschließung“ ersetzt.**EHESCHLIESSUNG / MAŁŻENSTWO****MEHRSPRACHIGES FORMULAR -
ÜBERSETZUNGSHILFE /
WIELOJĘZYCZNY STANDARDOWY
FORMULARZ - TŁUMACZENIE
POMOŚNICZE**

Artikel 7 der Verordnung (EU) 2016/1191 des Europäischen Parlaments und des Rates vom 6. Juli 2016 zur Förderung der Freizügigkeit von Bürgern durch die Vereinfachung der Anforderungen für die Vorlage bestimmter öffentlicher Urkunden innerhalb der Europäischen Union und zur Änderung der Verordnung (EU) Nr. 1024/2012 / Artykuł 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191 z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1024/2012¹

- Belgien / Belgia (BE) Bulgarien / Bulgaria (BG)
 Tschechische Republik / Republika Czeska (CZ)
 Dänemark / Dania (DK) Deutschland / Niemcy (DE)
 Estland / Estonia (EE) Irland / Irlandia (IE)
 Griechenland / Grecja (EL) Spanien / Hiszpania (ES)
 Frankreich / Francja (FR) Kroatien / Chorwacja (HR)
 Italien / Włochy (IT) Zypern / Cypr (CY)
 Lettland / Łotwa (LV) Litauen / Litwa (LT)
 Luxemburg / Luksemburg (LU) Ungarn / Węgry (HU)
 Malta / Malta (MT) Niederlande / Holandia (NL)
 Österreich / Austria (AT) Polen / Polska (PL)
 Portugal / Portugalia (PT) Rumänien / Rumunia (RO)
 Slowenien / Słowenia (SI) Slowakei / Słowacja (SK)
 Finnland / Finlandia (FI) Schweden / Szwecja (SE)
 Vereinigtes Königreich / Wielka Brytania (UK)

WICHTIGER HINWEIS / POUCZENIE

Einziges Ziel dieses mehrsprachigen Formulars ist es, das Übersetzen der öffentlichen Urkunde, der das Formular beigelegt ist, zu erleichtern. Dieses Formular darf nicht als eigenständiges Dokument zwischen den Mitgliedstaaten zirkulieren. / Jedynym celem niniejszego wielojęzycznego standardowego formularza jest ułatwienie tłumaczenia dokumentu urzędowego, do którego jest załączony. Formularz ten nie może pozostawać w obiegu między państwami członkowskimi jako dokument niezależny.

Dieses Formular gibt den Inhalt der öffentlichen Urkunde, der es beigelegt ist, wieder. Die Behörde, bei der die öffentliche Urkunde vorgelegt wird, kann jedoch eine Übersetzung oder Transliteration der in dem Formular enthaltenen Angaben verlangen, wenn das zum Zwecke der Bearbeitung der öffentlichen Urkunde erforderlich ist. / Formularz ten oddaje treść dokumentu urzędowego, do którego jest załączony. Organ, któremu dokument urzędowy jest przedkładany, może jednak zażądać - gdy jest to konieczne do nadania biegu sprawie w oparciu o dany dokument urzędowy - tłumaczenia lub transliteracji informacji zawartych w formularzu.

HINWEIS FÜR DIE AUSSTELLUNGSBEHÖRDE / UWAGI DLA ORGANU WYDAJĄCEGO

Machen Sie lediglich Angaben, die in der öffentlichen Urkunde aufgeführt sind, der dieses Formular beigelegt ist. / Proszę podać wyłącznie informacje zawarte w dokumencie urzędowym, do którego niniejszy formularz jest załączony.²

Falls bestimmte Daten oder Angaben in der öffentlichen Urkunde, dem dieses Formular beigelegt ist, nicht enthalten sind, geben Sie bitte "-" an. / Jeżeli dokument urzędowy, do którego niniejszy formularz jest załączony, nie zawiera pewnych danych lub informacji, proszę wpisać "-".

Legalizacja

Niemiecki akt małżeństwa:

- czy stanowi podstawę do nabycia spadku/orzeczenia rozvodu/wpisu do KW?
- czy wymaga legalizacji/apostillu?
- czy wymaga tłumaczenia?

Formular B

1	Staat/Etat/Country Bundesrepublik Deutschland						
2	Standesamtsbehörde Offenbach am Main Service de l'état civil de Civil Registry Office of						
3	Auszug aus dem Heiratsintrag Nr. 345/1996 Extrait de l'acte de mariage n° Extract from marriage registration no.						
4	Tag und Ort der Eheschließung Date of the marriage Date and place of the marriage	Jo 26	Mo 07	An 1996	Offenbach am Main		
5	Ehemann Husband				6	Ehefrau Wife	
7	Name vor der Eheschließung Name avant le mariage Name before the marriage				Voß		
8	Vornamen Prénoms Forenames				Kirsten Susanne		
9	Tag und Ort der Geburt Date of the naissance Date and place of birth	Jo 09	Mo 09	An 1959	Jo 30	Mo 04	An 1965
		Köslin (Pommern)			Hamburg		
10	Name nach der Eheschließung Nom après le mariage Name following marriage				Voß		
11	Andere Angaben aus dem Eintrag/Autres énonciations de l'acte/Other particulars of the registration						
	Div 11.05.2006						
12	Tag der Ausstel- lung Date de délivrance/ Date of issue	Jo 22	Mo 06	An 2022			
	 (R.F. 11g) Unterschrift/Signature/Signature						
	 Siegel/Seal/Seal						

10118 Heiratsurkundenbuch Serie 1 von 2 Standesamt Offenbach am Main, Offenbach am Main, Main, 2018

CYMBOLS/ZEICHEN/SYMBOLS/SÍMBOLOS/SYMBOLA/SYMBOLI/SYMBOLEN/SÍMBOLOS/ŞİARETLER/SİMBOLI/SYMBOLÉ/
 SIMBOLAI/SIMBOLURİ/SIMBOLO/SÍMBOLOS/SÍMBOLOSİ/SIMBOLŌI

Ja: Jour/Tag/Day/Dia/Het'ed/Gorno/Tag/Dia/Gün/Dan/Daen/Deina/Ze/Päiv/Zi/Ziv
 Mo: Mois/Month/Month/Mes/Mes/Mese/Maano/Mes/Ay/Mesec/Mesac/Meus/Lun&Kuu/Lun&Mees
 An: Année/Jahr/Year/Mo'etec/Anno/Jaar/Jno'Vi/Godina/Rok/Metaj/Ani/Rasta/An'Anno
 Sc: Séparation de corps/Trennung von Tisch und Bett/Legal separation/Separación personal/Купажіць дна і рана/Діць калі каліць/
 Separação pessoal/Scheidung von Tafel en bed/Separación de personas e bens/Aynla/Finčka rastava/Separacija/Oyvenimas skyrum/
 Separação de corp/Lafuselu/Separasje de corp/Бярэнецкая папара
 Div: Divorce/Scheidung/Divorce/Divorcio/Divoriye/Divorzio/Ediktscheidung/Divorcio/Bogavena/Razvod/Rozwód/Blizka/Divorj/Lafusus/
 Divorj/Pasajis
 A: Annulation/Nichtigklärung/Annullum/Anuladon'Anulavac/Anulamento/Niet-erkenning/Anulação/şta/Ponistava/
 Unieważnienie/Paniskinnas/Anulare/Kattelias/tunnistamine/Anulars/Muzokovet na špaka
 Dt: Dólos du mar/Tod des Ehemannes/Death of the Husband/Defunción del marido/Dóvotoc tóo du'iyou/Morte del marito/Overleden van
 de man/Óbito de marido/kocann'ólynu/Švit muža/Zgon meža/Vymirnia/Decesul sotu/Mehe sum/Decesul sotu/Cvngit na cvngiya
 D: Dólos de la kenne/Tod der Ehefrau/Death of the wife/Defunción de la mujer/Dóvotoc tífic du'iyou/Morte della moglie/Overleden van de
 vrouw/Óbito da mulher/Karne olzuna/Švit žene/Zgon žony/Žmonės mirtis/Decesul sotu/Ñase sum/Decesul sotu/Cvngit na cvngiyta

Legalizacja zagranicznych dokumentów

Konwencja Nr 16 sporządzona w Wiedniu dnia 8 września 1976 r. **dotycząca wydawania wielojęzycznych odpisów skróconych aktów stanu cywilnego**

- akty dot. urodzenia, małżeństwa lub zgonu
- wydawane są na wniosek strony
- na wielojęzycznym formularzu
- który **nie wymaga tłumaczenia ani żadnego rodzaju legalizacji**

(Serbia, Czarnogóra, Szwajcaria, Turcja, też niektóre państwa UE)

Legalizacja zagranicznych dokumentów

Rozporządzenie 1191/2016 w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych **dokumentów urzędowych** w Unii Europejskiej

znosi obowiązek legalizacji wobec niektórych dokumentów (stan cywilny, rejestracja związków partnerskich, adopcje, ale też miejsce zamieszkania czy zaświadczenie o niekaralności) muszą być akceptowane jako autentyczne przez organy innego państwa UE bez wymogu pieczęci autentyczności

znosi obowiązek dostarczenia tłumaczenia (zastępuje go wielojęzycznym formularzem)

Legalizacja zagranicznych dokumentów

Które dokumenty urzędowe objęte są rozporządzeniem i wydawane w państwach UE:

https://e-justice.europa.eu/561/PL/public_documents

Jak wyglądają dokumenty w państwach UE:

https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/repositories/commonly-used-public-documents/index_en.htm

Jak wyglądają formularze do dokumentów urzędowych:

https://e-justice.europa.eu/35981/PL/public_documents_forms?clang=pl

Legalizacja zagranicznych dokumentów

Czy holenderskie sns czy stanowi podstawę działu spadku w Polsce?

Czy niemiecki rozwód czy jest podstawą podziału majątku?

Czy szwedzki wyrok zasądający zapłatę jest podstawą wpisu w KW hipoteki przymusowej?

Czy wymagają uznania? Czy wymagają tłumaczenia? Legalizacji?

Legalizacja zagranicznych dokumentów

Rozporządzenie **1215/2012** – ogólne cywilne

Art. 61. **Nie wymaga się legalizacji** ani żadnych podobnych formalności w odniesieniu do dokumentów wydanych w państwie członkowskim w kontekście niniejszego rozporządzenia.

Art. 36. Orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim są **uznawane** w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.

Art. 37. Strona, która chce powołać się w państwie członkowskim na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim, **przedstawia**:

- a) odpis orzeczenia spełniający warunki niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności; oraz
- b) **zaświadczenie** wydane zgodnie z art. 53.

Sąd lub organ, przed którym powołano się na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim, może w razie konieczności wezwać stronę powołującą się na to orzeczenie przedstawienia - zgodnie z art. 57 - **tłumaczenia** lub transliteracji treści zaświadczenia, o którym mowa w ust. 1 lit. b). Jeżeli sąd lub organ nie jest w stanie prowadzić postępowania bez tłumaczenia samego orzeczenia, może wezwać stronę do przedstawienia takiego tłumaczenia zamiast tłumaczenia treści zaświadczenia.

Legalizacja zagranicznych dokumentów

Wykaz aktów prawnych UE przewidujących zaświadczenia, dotyczących uznania orzeczeń i ugód sądowych:

Rozporządzenie 1215/2012 – ogólne cywilne

Rozporządzenie 4/2009 - alimenty

Rozporządzenie 1111/2019 – rodzinne (rozwód, separacja, kontakty z dzieckiem, uprowadzenie dziecka)

Rozporządzenie 2201/2003 – rodzinne (do spraw wszczętych przed 1.08.2022 r.)

Rozporządzenie 650/2012 – spadki

Rozporządzenie 805/2004 – ETE roszczenia bezsporne

Rozporządzenie 606/2013 – środki ochrony

Rozporządzenie 1896/2006 – europejski nakaz zapłaty

Rozporządzenie 861/2007 – europejskie drobne roszczenia

Legalizacja zagranicznych dokumentów

Art. 1138 k.p.c. (*będzie miał zastosowanie tylko wtedy, kiedy prawo międzynarodowe nie reguluje tej kwestii inaczej*)

- przeniesienie własności nieruchomości
- dokument, którego autentyczności strona zaprzeczyła

- ✓ powinny być uwierzytelnione przez polskie przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny
- ✓ dotyczy to tylko dokumentów urzędowych

Legalizacja zagranicznych dokumentów

Skomplikowany proces zależny od rodzaju dokumentu (informacja na stronie MSZ)

Np. polski akt notarialny potwierdzany jest przez prezesa SO, następnie przez MSZ, następnie przez konsula państwa, w którym ma być wykorzystany

Uproszczona legalizacja – apostille

Ma zastosowanie w państwach stronach Konwencji haskiej o zniesieniu wymogu legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych

Zmniejsza ilość poświadczeń (pomija przedstawicielstwa dyplomatyczne)

Legalizacja zagranicznych dokumentów

Konwencja znosząca wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych z dnia 5 października 1961 r. (Dz.U. z 2005 r., Nr 112, poz. 938)

Wykaz stron konwencji:

<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=41>

Wykaz organów upoważnionych do nadawania apostille:

<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1>

Artykuł 5

Apostille wydana będzie na wniosek osoby, która podpisała dokument, bądź jego posiadacza.

Po prawidłowym wypełnieniu poświadczać ona będzie autentyczność podpisu, charakter, w jakim działała osoba, która podpisała dokument, oraz, w razie potrzeby, tożsamość pieczęci lub stempla, którym dokument jest opatrzony.

Bardzo dziękuję za uwagę!